

**национално представителни организации на и за хората с
увреждания членове на**

**НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ ЗА ИНТЕГРАЦИЯ НА ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ КЪМ
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ**

1051 София, ул. „Триадица“ № 2, тел. 02/90 000 40, факс 02/987 26 46, GSM 0879 297 105

До

Г-н Сергей Игнатов

Министър на образованието, младежта и науката

Копие:

Г-н Огнян Янакиев

Председател на Комисия по образованието,
науката и въпросите на децата, младежта и
спорта

41-вото народно събрание

Г-н Тотю Младенов

Председател на Национален съвет за интеграция
на хората с увреждания към Министерски съвет и

Министър на труда и социалната политика

Становище

Относно: Проект на Закон за предучилищното и училищното образование

Уважаеми г-н Игнатов,

**Национална представителните организации на и за хората с увреждания подкрепят
принципно Проекта на Закон за предучилищното и училищното образование.**

Предлагаме на Вашето внимание наши принципни забележки:

1. „Чл. 97, ал. 4 За учениците със специални образователни потребности, които се обучават интегрирано в паралелка по индивидуален учебен план, може да се организира обучение в отделна група в зависимост от индивидуалните им потребности.“ Даването на възможност децата със СОП да се обособят в отделна група е форма на изолация. Никъде в закона не е

регламентирано по какви критерии ще се случва това и кой ще обучава тези деца в групата. Щом се обучават „интегрирано” в паралелка значи трябва да бъдат част от паралелката не само по документи, а и като физическо присъствие.

2. Не става ясно дали дете със СОП, завършило 7 клас по индивидуална програма за обучение може само да избере къде да продължи 8 кл, защото в законът пише, че се насочва от регионалния екип за подкрепа за личностно развитие към РУО (чл. 189). В този случай се нарушава правото за избор на училище. Освен това един ученик със СОП на индивидуален план ще бъде много по-адекватно посъветван къде е подходящо да продължи обучението си от екипа в училище, който следи неговото развитие и работи с него.

3. Не става ясно какво се случва с ученик със СОП, който не успява само по 1 учебен предмет или направление (напр. математика, химия, физика), но за сметка на това е силен в други области. Ще може ли такъв ученик да следва, например хуманитарен профил?

4. Никъде не е отбелязано дали дете със СОП, което се обучава по индивидуална програма подлежи на външно оценяване и матура и по какъв ред и критерии ще се решава това.

5. В състава на училищния екип за личностно развитие на детето освен всички изброени специалисти задължително трябва да бъде включен родителят, като пълноправен член. Същото право трябва да се запише в чл. 208. Не е възможно да се направи обективна оценка на нуждите на детето без участие на родителя. Идеята не трябва да бъде екипът да реши нещо и да уведоми родителя, а родителят да участва в оценката и решенията на екипа.

6. *„Чл. 190. (1) Условията и редът за осигуряване на общата и на допълнителната подкрепа се определят в държавния образователен стандарт за приобщаващото образование. (2) За общата подкрепа, осъществявана от център за подкрепа за личностно развитие, която не се финансира от държавния бюджет, може да се събират такси при условия и по ред, определени от Закона за местните данъци и такси.”* Никъде не е регламентирано коя подкрепа се финансира от държавния бюджет и коя не. Този текст позволява центровете за личностно развитие да функционират като частни структури и да определят голяма част от дейностите си като платени.

7. *„Чл. 194. (1) За подпомагане на обучението на деца и ученици с тежка и с умерена умствена изостаналост, с множество увреждания може да се организират и изнесени паралелки и групи на деца и ученици от детските градини и училищата по чл. 36, ал. 1 в центровете за подкрепа за личностно развитие.*

(2) Условията и редът за организиране на обучението в паралелките и групите по ал. 1 се определят в държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.” – Центровете не са училища и на практика не могат да дават образование. Ако тези деца не се обучават в общообразователна среда на практика няма кой да им предостави достъп до образование. Очевидно учителите от общообразователните училища не са могли да им бъдат полезни. Ще се създаде ситуация, в която ще се водят проформа към някое училище („изнесени паралелки”), не е ясно кой ще получава единния разходен стандарт за тях, какви специалисти ще работят с тях и какъв документ ще получават децата. Според чл. 109 ал. (5) от този закон тези ученици ще се обучават в индивидуална форма на обучение, което е форма на дискриминация и ограничаване на избора. Още повече чл. 106 ал. (2) *„Обучението в самостоятелната и в индивидуалната форма се организира за отделен ученик.”* – не в група или паралелка.

8. Чл.10: Финансирането на частните училища не може да бъде приоритет на фона на липсата на средства към настоящия момент за оборудване на специализирани кабинети в общообразователните училища, финансирането на екипи или тяхното обучение и т.н.

9. Към чл. 10 ал. (2) Да се добяват и часове свързани с приобщаващото обучение за приемане на различieto при децата. Да бъдат канени специалисти, да се организират срещи с неправителствени организации, които да работят в посока на приемането и разбирането на учениците със СОП.

10. Параграф 9 – Закриването на болничните училища (които по учебен план, педагогически специалисти и документация са общообразователни), като на болните хоспитализирани деца се предлага индивидуална и самостоятелна форма е проява на дискриминация спрямо тези ученици като им се ограничава конституционното право на достъп до качествено образование (в присъствена форма, както е до сега). Освен това тези регламенти нарушават чл. 105 от същия закон, който гласи „*Формата на обучение се избира от ученика при условията на чл. 12, ал. 2 и при спазване изискванията на този закон.*” Във всички страни от ЕС, както и в редица страни извън него обучението на болни деца се осъществява от болнични училища, които са самостоятелни звена на бюджетна издръжка. Приключила е процедура на Комисия за защита от дискриминация по Преписка № 86/2009 г. Налице е Решение № 24/03.02.2010 г. на 5 – членен разширен заседателен състав. Решението е обжалвано от МОМН пред ВАС, който отхвърля иска като недопустим. Препоръките гласят – КЗД счита „обучението на болни деца в индивидуална/неприсъствена форма на обучение, за обуславящ риск те да не получат качествено образование. В този смисъл, намира, че закриването на „болничните училища” и преминаване към неприсъствена форма на обучение, би било нарушение на чл. 17, т. 2 от Европейската социална харта (ревизирана) и чл. Е от хартата по отношение на децата с увреждания и неравното им третиране при достъп до образование. Както вече споменахме в т. 7 индивидуалната форма не позволява обучението на деца в група. Според чл. 93 на проектозакона индивидуалната форма може да се осъществява с по-малък брой часове и дори да не включва всички предмети от учебния план. Освен ограничаването на формата на обучение болните деца и техните родители са поставени пред абсурдна административна процедура – да представят медицински документ за отсъствие по медицински пречени за повече от **30 последователни учебни дни**, да потърсят съответното РУО, на чиято територия се намира болницата, в която се лекува детето им и едва тогава да съгласуват с началника на РОУ кое училище ще обучава детето им. Този регламент поставя децата в „образователен вакуум” за най-малко 45 календарни дни. В сегашната ситуация екип от учители на болничното училище се намира ежедневно в болницата, работи в пряка връзка с лекуващия екип и осигурява обучение от първия ден, в който състоянието на детето позволява това. Учениците имат достъп до пълен брой часове по учебен план и при всяка възможност се обучават в група/клас. ЕРС за ученик в болнично училище е 1400, за сравнение за ученик в индивидуална форма на обучение – 2400. Законопроектът предвижда почти двойно повече срдства за по ниско качество и достъп до образование.

Обръщаме внимание, че болничните училища са единствени, за които не е изготвен анализ на дейността с обосновка за закриването им и не се предвижда изготвяне на такъв с влизането на сила на този закон.

11. Искаме ясен план и регламенти как ще се осъществи приобщаването на децата със СОП и какви ще са стъпките за финансовото обезпечаване.

Особено внимание обръщаме на факта, че Закона няма да има правилник за прилагане. Това задължава текстовете да бъдат изключително прецизно разписани и да няма възможност за тълкувания.

С уважение,

Веска Събева

Заместник-Председател на
Национален съвет за
интеграция на хората с
увреждане

Председател на Асоциация на
родители на деца с
епилепсия